

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd, zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet.
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. P.J.M. Drion, mr. H.J. de Groot, mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Loorbach, mr. I.E.M. Sutorius en H. Uhlenbroek.

Niet opstaan voor de rechter

Hof van Discipline, 11 december 2009, nr. 5499 (Mrs. Den Hartog Jager, Poelmann, Baauw, Goslings en Arpeau)

Het opstaan voor een (binnen-tredend) rechterlijk college is een gedragsregel waaraan een advocaat geen gevolg hoeft te geven wanneer dat strijdig is met een oprechte en authentieke geloofsovertuiging, ook wanneer het gaat om de eigen exegeze van een erkende godsdienst door de betrokken advocaat. Er mag geen sprake van zijn dat de advocaat door die niet-naleving disrespect of minachting jegens het rechterlijk college toont.

Het dragen van een ander hoofddeksel dan de in de regelgeving voorziene baret kan niet als onbetamelijk worden aangemerkt, wanneer het dragen van zo'n ander hoofddeksel (in casu een islamitische muts) geworteld ligt in een geloofsovertuiging en naar de huidige Nederlandse maatschappelijke opvattingen aangemerkt kan worden als aanvaardbare kleding met een religieuze achtergrond.

Uitlatingen, gedaan in een televisie-uitzending, in casu niet onbetamelijk geacht na onderzoek van hetgeen met de gebezigde bewoordingen werd beoogd van de partijen tot wie de bewoordingen waren gericht en van de hoedanigheid (niet als advocaat) waarin de betrokken advocaat werd geïnterviewd.

Advocatenwet artikel 46; Gedragsregel 1 (2.2 Bezwaren van de deken; 4.1 Wat de advocaat betaamt ten opzichte van derden (rechters))

Het dekenbezwaar luidt:

- Mr. X heeft ter zitting van de rechtbank D op 6 augustus 2008 een hoofddeksel gedragen dat niet voldoet aan de geldende voorschriften op het punt van het kostuum.
- Mr. X heeft als advocaat ter zitting van de rechtbank D op of omstreeks 6 augustus 2008 geweigerd te gaan staan, toen de bode aankondigde dat de rechtbank de zittingszaal binnentrad en eenieder opriep te gaan staan; na een schorsing van de zitting, toen de rechtbank wederom de zittingszaal binnenkwam, weigerde mr. X opnieuw te gaan staan.
- Mr. X heeft zich in het openbaar uitgelaten over een vonnis van de rechtbank D en de persoon van de rechter die het vonnis had gewezen, op een zodanige wijze als een behoorlijk advocaat niet betaamt.

Feiten

Mr. X is in 1974 in Suriname geboren. Vanaf eind jaren zeventig woont hij in Nederland. Hij is moslim. Op 1 augustus 2008 is mr. X beëdigd als advocaat bij de rechtbank D.

Mr. X is op een zitting van de meervoudige strafkamer van de rechtbank D van 6 augustus 2008 als raadsman opgetreden. Bij die gelegenheid droeg mr. X een nauw op het hoofd aansluitende zwarte muts van islamitische signatuur, niet zijnde een hoofddeksel (een zwarte baret) in de zin van artikel 11 van het Kostuum- en tituluurbesluit rechterlijke organisatie van 22 december 1997, behorend bij de Wet op de rechterlijke organisatie. Mr. X is op die zitting van 6 augustus 2008 niet opgestaan nadat de rechtbank binnentrad en de bode opriep te gaan staan. Na een schorsing van de zitting, toen de rechtbank wederom de zittingszaal binnenkwam, weigerde mr. X opnieuw op te gaan staan.

Op 21 en 26 augustus 2008 is mr. X geïnterviewd in televisieprogramma's van respectievelijk NOVA en *Knevel & Van den Brink*. Bij die gelegenheden heeft mr. X zich uitgelaten over een civiel vonnis van de rechtbank D, uitgesproken op 6 augustus 2008 in een zaak tussen mr. X (persoonlijk) en de gemeente D. In het programma *Knevel & Van den Brink* heeft

mr. X over het vonnis gesteld dat het een 'judicium rusticorum' door mr. X vertaald als 'een boerenvonnis' is. Over de rechter heeft mr. X gezegd dat deze 'waarschijnlijk uit een of ander boerengat is gekropen...' en dat het vonnis '... typisch voor een witte rechter' is. Voorts heeft mr. X gezegd '... dat zo'n rechterlijke beslissing op een ideologische basis is gemaakt, namelijk dat we in D te maken hebben met een college dat reactionair paleo-conservatief is' [hof: uitgestorven conservatief].

Overwegingen hof

Het niet-opstaan door klager bij binnenkomst van de rechters in de rechtszaal

De theologische onderbouwing blijkt, volgens mr. X, uit Kitaab Majmoo' Faatawa wa Maqalaat Mutanawwi'ah, geschreven door de voormalige grootmoefiti van Saudi-Arabië 'Abd al-Azeez ibn 'Abd-Allaah ibn Baaz, vol. 4, p. 394, waar staat:

When a person stands up when another person comes in or goes out, without greeting him or shaking hands with him, rather simply in order to venerate him. This at the very least is makrooh. The Sahaabah (may Allaah be pleased with him) used not to stand up for the Prophet (peace and blessings of Allaah be upon him) when he came in to them, because they knew that he (peace and blessings of Allaah be upon him) disliked that. [Makrooh: 'disliked, hated, detested', Islamic Dictionary].

Voorts beroept mr. X zich op zijn vader, een orthodoxe moslim die niet voor schriftgeleerden opstond omdat hij alleen de supreme autoriteit van Allah erkende.

Naar algemeen wordt aangenomen ligt in het gebruik van diegenen die in een zittingszaal aanwezig zijn om op te staan bij binnenkomst van en het verlaten van die zaal door de rechters, al dan niet na uitroep door de bode, meer dan alleen een begroetingsgebaar besloten: met het opstaan wil degene die opstaat respect tonen voor de rechterlijke macht als instituut. In dit gebaar kan tevens respect voor de persoon van de rechter tot uitdrukking worden gebracht.

Dit al eeuwenoude en alom toegepaste gebruik ligt, althans in Nederland,

niet verankerd in een wet of een besluit, maar dit gebruik heeft onbetwistbaar wel het karakter van een niet geheel vrijblijvend gebruik. Er is sprake van een gewoonte- en gedragsregel. Naar zijn aard dient een gedragsregel uitgelegd en toegepast te worden in zijn maatschappelijk context. Zodanige regel kan evolueren en is onderhevig aan verandering die gelijke tred houdt met de wijziging van de opvattingen in de Nederlandse samenleving. Niet (uitsluitend) bepalend is derhalve de historie van die regel, noch de opvattingen en de gewoonten met betrekking tot die regel in het buitenland. De omstandigheid dat in de meeste islamitische landen advocaten ook plegen op te staan voor de rechter acht het hof niet van doorslaggevend betekenis.

Feit is dat in de Nederlandse rechtszalen aan het gebruik om op te staan door de rechter(s) al jaren niet meer strikt de hand wordt gehouden. Vaak is dat ook niet mogelijk, omdat de rechter of het college op het moment dat de partijen en hun raadslieden de zittingszaal betreden daar al heeft plaatsgenomen. Ook bij het Hof van Discipline heeft zich de gewoonte ontwikkeld dat de leden van het college plaatsnemen voordat partijen, degenen die partijen bijstand verlenen en het publiek worden binnengeroepen. Het gaat daarbij overigens niet alleen om een afwijking van de Gedragsregel in verband met de omstandigheden waarin een zitting plaatsvindt, zoals de raad overwoog. Ook wordt door de rechter niet meer steeds gehecht aan het gebruik om op te staan bij binnenkomst of verlaten van de zaal. De onderhavige gedragsregel is derhalve niet een strikte regel die zonder meer wordt of moet worden nageleefd.

Tevens is onmiskenbaar dat in de hedendaagse Nederlandse maatschappij de opvattingen over gebruiken en gewoontes zich wijzigen mede onder invloed van andere culturen en godsdienstbelevingen van mensen die zich in Nederland hebben gevestigd. Die culturele en godsdienstige opvattingen en uitingen dienen te worden gerespecteerd en getolereerd, ook in de rechtszaal. Een respectvolle behandeling van

elkaar opvattingen en de wijze waarop die worden geuit gelden als een kenmerk van behoorlijke rechtspleging. Tegen deze achtergronden kan niet (meer) worden aanvaard dat het enkele feit dat een advocaat zich niet houdt aan de Gedragsregel op te staan bij binnenkomst of vertrek van een rechter(lijk college) toereikend is voor het oordeel dat dit gedrag reeds daarom als onbetamelijk heeft te gelden. Dit geldt met name wanneer sprake is van een oprechte en authentieke geloofsovertuiging en een daarmee gepaard gaande consequent uitgevoerde uiting, die overigens niet besloten hoeft te liggen in een erkende godsdienst, maar ook kan zijn gelegen in een eigen exegese van de advocaat. In dat geval zullen de tolerantie en het wederzijds respect die in de rechtszaal worden vereist meebrengen dat van de advocaat niet kan worden verlangd op te staan als hij daartegen zulke geloofsbezwaren koestert. Dat sprake is van zodanige overtuiging en uiting kan worden voorondersteld. Voor het aannemen van onbetamelijkheid – als bedoeld in artikel 46 van de Advocatenwet – komt het aan op het vaststellen van bijzondere omstandigheden die dit oordeel kunnen dragen, zoals de intentie om disrespect of minachting te tonen of een handelwijze die een behoorlijke rechtsgang belemmert.

De deken heeft in zijn bezwaar zodanige omstandigheden niet gesteld en uit het verweer van mr. X en het verhandelde ter terechtzitting van het hof is daarvan ook niet gebleken.

De stelling van de deken dat mr. X artikel 5 van de Gedragsregels voor advocaten 1992 heeft geschonden door zijn eigen belang, voor zover dat betreft het handelen overeenkomstig zijn geloofsovertuiging, te laten prevaleren boven het belang van de cliënt voor wie mr. X ter zitting als raadsman optrad, wordt verworpen. Dat enig belang van de cliënt in het gedrang is gekomen acht het hof onaannemelijk. Het is niet te verwachten dat een rechter, van wie professionaliteit mag worden verwacht, de weigering van de advocaat om op te staan de cliënt zal aanrekenen. Onderdeel B van het bezwaar is mitsdien ongegrond.

Het hoofddeksel

Artikel 30 lid 1 van het hiervoor genoemde besluit van 22 december 1997 luidt voor zover van belang:

‘De advocaten ... mogen in de gevallen, waarin zij een toga met bef dragen, desverkiezende gedekt zijn met een baret.’

Artikel 14 van de Advocatenwet luidt:

‘De advocaten pleiten staande, gekleed in het kostuum bij het bijzonder reglement op dat onderwerp bepaald, des goedgevindende met gedekten hoofde.’

Het hof stelt vast dat de in voormelde bepaling genoemde baret in de rechtspraktijk (vrijwel) niet meer wordt gebruikt. Het hof neemt bij de beoordeling van dit klachtonderdeel verder in overweging dat genoemde bepalingen – hoewel gecodificeerd – in wezen een (aan verandering onderhevige) Gedragsregel inhouden en niet een dwingende regel van bijvoorbeeld procesrecht. Voor deze regel geldt derhalve hetzelfde als hiervoor werd overwogen ten aanzien van de regel met betrekking tot het opstaan.

Voor het aannemen van onbetamelijkheid – als bedoeld in artikel 46 Advocatenwet – komt het derhalve aan op het vaststellen van bijzondere omstandigheden die daartoe aanleiding kunnen geven, zoals de intentie om disrespect of minachting te tonen of een gebruik van het hoofddeksel dat een behoorlijke rechtsgang belemmert. Zodanige omstandigheden zijn gesteld noch gebleken. Het dragen door mr. X van zijn islamitische muts – en hetzelfde zal gelden voor bijvoorbeeld het hoofddoekje en de tulband – ligt geworteld in zijn geloofsovertuiging en wordt naar huidige Nederlandse maatschappelijke opvattingen aangemerkt als aanvaardbare kleding met een religieuze achtergrond. Dit wordt niet anders bij het dragen van zo'n hoofddeksel door een advocaat in de rechtszaal.

Onderdeel A van het bezwaar is mitsdien ongegrond.

De uitspraken op televisie

Als meest verstrekkend verweer is aangevoerd dat het tuchtrecht niet van toepassing is omdat mr. X niet optrad als advocaat, maar in zijn privéhoedanigheid, namelijk als procespartij in de door hem aangspannen zaak tegen de gemeente D.

Privégedragingen van een advocaat kunnen tuchtrechtelijk worden getoetst bij voldoende verwevenheid van het voorliggende feitencomplex met de uitoefening van het beroep van advocaat. Als de advocaat in een televisie-interview zijn hoedanigheid kenbaar maakt, kan daarin een zodanig aanknopingspunt zijn gelegen, temeer wanneer in het interview een rechterlijke uitspraak ter discussie komt. Daarbij zullen de context en de achtergronden van het optreden mede een bepalende rol spelen. Of in casu van bedoelde verwevenheid sprake is kan, gelet op de uitkomst van de navolgende toetsing (die veronderstellenderwijs uitgaat van die verwevenheid), in het midden blijven.

Het hof stelt bij de beoordeling van het bezwaar de vrijheid van meningsuiting voorop. Deze vrijheid geldt niet alleen voor burgers of procespartijen, maar ook voor advocaten, zij het dat de bijzondere aard van het beroep van advocaat wel meebrengt dat hun optreden in het openbaar discreet, eerlijk en waardig dient te zijn, derhalve in overeenstemming met de 'ethics of the legal profession', EHRM 30 november 2006, NJ 2007/368 (Veraart tegen Nederland, § 53).

Deze vrijheid brengt mee dat een advocaat zich ook afkeurend moet kunnen uitlaten over een rechterlijke uitspraak, zij het dat de daarbij gebruikte bewoording haar begrenzing vindt in de betamelijkheid. Met name dient de advocaat – volgens vaste Straatsburgse jurisprudentie – niet bij te dragen aan een ondermijning van 'the authority and impartiality of the judiciary' (art. 10 lid 2 EVRM). Voorts mag van de advocaat worden verwacht dat hij zich meer terughoudend opstelt wanneer hij zich uit over de persoon van de rechter dan wanneer hij een rechterlijke uitspraak of de rechterlijke macht als zodanig bekritiseert. Naar vast gebruik zal de rechter in kwestie zich niet (kunnen) verdedigen tegen aanvallen op zijn persoon, terwijl bij kritiek op een uitspraak vertegenwoordigers van het college (de president of de persrechter) een toelichting kunnen geven.

Gelet op deze vrijheid van meningsuiting zijn, naar het oordeel van het hof,

de kwalificaties '*judicium rusticorum*', '*boerenvonnis*' en '*beslissing op ideologische basis*' niet zonder meer onbetamelijk. Het gaat hierbij om kritiek in afkeurende bewoordingen waarvan in het bijzonder niet gezegd kan worden dat die beledigend, onwaardig of anderszins niet in overeenstemming met de juridische ethiek zouden zijn. Voor de opmerking over het '*college dat reactionair paleo-conservatief is*', die overigens betrekking heeft op het Rotterdamse college van burgemeester en wethouders (de gedaagde partij) en niet op een rechterlijk college, geldt hetzelfde.

De opmerking dat het vonnis '*typisch [is] voor een witte rechter*' acht het hof evenmin onbetamelijk. De kwalificatie 'witte rechter' hoeft op zich zelf genomen niet beledigend te zijn. Voorts dient te worden gelet op de achtergrond van de opmerking. In de zaak die aanleiding gaf tot het vonnis is, kort gezegd, sprake van een schadevergoedingsactie van mr. X vanwege het feit dat hij niet voor een betrekking bij de sociale dienst van de gemeente in aanmerking kwam omdat hij weigert derden een hand te geven. In die zaak ging het dus om een botsing tussen mr. X's islamitische opvattingen en de traditionele Nederlandse culturele opvattingen. De overwegingen van het vonnis (waarin mr. X in het ongelijk wordt gesteld) kunnen, zonder de juridische ethiek geweld aan te doen, worden aangemerkt als opvattingen van een 'witte rechter'.

Mr. X heeft over de rechter, die het vonnis heeft gewezen, gezegd dat hij '*... waarschijnlijk uit een of ander boerengat is gekropen...*'. Uit het proces-verbaal van de zitting in eerste aanleg van 2 maart 2009 blijkt de volgende uitleg van mr. X.

Met boerengat bedoel ik wat ik eerder heb gezegd. Rechters wonen vaak buiten de stad. Boeroe betekent in het Surinaams: blanke man.

Het hof acht deze uitleg ontoereikend. Het merendeel van het televisiekijkend publiek zal de hier genoemde associatie niet hebben gemaakt. De woorden boer – hier te associëren met de betekenis van lomp en ongemaniëerd – en boerengat – volgens Van Dale een afgelegen, oninteressante plaats – heeft in het dagelijkse spraakgebruik een

negatieve en denigrerende betekenis die nog wordt versterkt door de combinatie met kruipen, hetgeen mr. X, die in Nederland is opgegroeid, zal hebben geweten. Daarbij komt dat mr. X zijn voornoemde uitleg tijdens de televisieuitzending niet heeft gegeven, ook niet nadat de opmerking was bekritiseerd met de woorden 'nou, nou'. Het hof is van oordeel dat de gewraakte opmerking achterwege had dienen te blijven, mede in aanmerking nemende dat die zich, zonder noodzaak, tot de persoon van de rechter richtte, niet tegen het vonnis.

Echter moet ook in aanmerking worden genomen dat mr. X persoonlijk, niet als advocaat, bij de rechtszaak was betrokken, dat het in die zaak handelde om een persoonlijke en principiële kwestie (niet louter een financiële) die mr. X emotioneel zal hebben geraakt, dat mr. X nog geen maand advocaat was en die hoedanigheid tijdens het interview slechts terloops aan de orde was en dat het gesprek niet alleen werd gevoerd met de interviewers maar ook in aanwezigheid van een confronterend optredende mede-gast. In het licht van de vrijheid van meningsuiting en alle hiervoor genoemde omstandigheden afwegende ziet het hof geen aanleiding de uitlating te kwalificeren als onbetamelijk in de zin van artikel 46 Advocatenwet.

Onderdeel C van het bezwaar is mitsdien ongegrond.

Beslissing

Vernietigt de beslissing van de raad van en opnieuw rechtdoende: verklaart het dekenbezwaar ongegrond.

Ten onrechte dreigen met executie-maatregel

Hof van Discipline 28 maart 2008, nr. 4932
(mrs. Peepkorn, Schokkenbroek, Poelmann, Visser en Meulemans)

Raad van Discipline Leeuwarden 5 juni 2007
(mrs. Meijer, Hemmes, Janssen, Van der Meulen en Vogelsang)

Ten onrechte dreigen met executie-maatregel zonder executoriale titel is tuchtrechtelijk verwijtbaar.

- Art. 46 Advocatenwet (3 Wat een behoorlijk advocaat betaamt tegenover de wederpartij; 3.3 Voorbeelden van wat wel of niet betaamt; 3.3.2 Dreigementen)

Feiten

In 2004 heeft mr. X namens zijn cliënt conservatoir beslag gelegd op twee onroerende zaken van klagers in verband met een vordering van zijn cliënt jegens klagers van circa € 130.000.

Vervolgens heeft de cliënt van mr. X klagers gedagvaard voor de rechtbank tot betaling van de vordering. Bij vonnis van 21 september 2005 heeft de rechtbank klagers veroordeeld tot betaling van de gevorderde hoofdsom c.a. Na betekening van het vonnis aan klagers bij exploit van 6 oktober 2005 hebben klagers de hoofdsom, rente en kosten overgemaakt op de derdenrekening van mr. X.

Na die betaling heeft mr. X namens zijn cliënt het beslag op de ene onroerende zaak opgeheven maar het beslag op de andere onroerende zaak (het woonhuis) gehandhaafd omdat naar de mening van mr. X nog een bedrag van € 446,76 onbetaald was gebleven.

Klagers hebben dat betwist en gesteld niet tot betaling van dat bedrag te zijn veroordeeld. Mr. X heeft uiteindelijk, na correspondentie hierover met de deken, de aanspraak van zijn cliënt op betaling van laatstgenoemd bedrag laten vallen en het beslag opgeheven.

Klacht

Klagers zijn van mening dat mr. X ten onrechte diverse malen heeft bedreigd met executoriale verkoop van hun woning ter zake van een bedrag van slechts € 446,76, terwijl mr. X geen executoriale titel had om tot inning van dat bedrag te komen. Mr. X heeft daarmee misbruik gemaakt van zijn machtspositie als advocaat.

Overwegingen raad

Allereerst stelt de raad vast dat klagers ontvankelijk zijn in hun klacht.

Zij hebben immers een belang nu het gaat om het handelen van mr. X ten aanzien van het beslag op het woonhuis van klagers, welk beslag mr. X (namens zijn cliënt) heeft geweigerd op te heffen. Verder staat vast dat de rechtbank bij vonnis van 21 september 2005 klagers heeft veroordeeld tot betaling van een bedrag van € 132.481,39 te vermeerderen met de rente en kosten. Tot zekerheid van betaling van de vordering is conservatoir beslag gelegd. Door het verkrijgen van een executoriale titel in de vorm van genoemd vonnis en door betekening daarvan is het conservatoire beslag overgegaan in een executoriaal beslag. Mr. X beschikte daarmee alleen over een executoriale titel ten aanzien van hetgeen in het vonnis is opgenomen en tot betaling waarvan klagers zijn veroordeeld.

Het bedrag van € 446,76 valt daar niet onder. Geheel ten onrechte beroept mr. X zich op de imputatieregule. Art. 6:44 BW ziet op verbintenissen in het algemeen. Te dezen gaat het erom dat alleen in het vonnis genoemde kosten betaald moeten worden, omdat het vonnis alleen daarvoor een executoriale titel oplevert. De raad oordeelt deze regel dan ook niet van toepassing in het onderhavige geval.

De raad kwalificeert de houding van mr. X in dezen als tuchtrechtelijk verwijtbaar door voor een relatief klein

bedrag ten onrechte (hij had ter zake van dat bedrag immers geen executoriale titel) te blijven dreigen met executoriale maatregelen en in die houding te volharden. Zulks past een advocaat niet. De raad acht dit onbehoorlijk en oordeelt de klacht gegrond.

Beslissing raad

Oordeelt de klacht gegrond en legt een enkele waarschuwing op.

Overweging hof

Het onderzoek in hoger beroep heeft niet geleid tot ander beschouwingen en gevolgtrekkingen dan die vervat in de beslissing van de raad, waarmee het hof zich verenigt.

De grieven van verweren tegen de beslissing van de raad worden verworpen. De beslissing van de raad dient te worden bekrachtigd.

Beslissing hof

Bekrachtigt de beslissing van de raad.

Geen eigen en geen algemeen belang

Hof van Discipline 28 maart 2008

(mrs. Van Griensven, Beker, Creutzberg, Den Hartog Jager en Van Schendel)

Raad van Discipline Amsterdam 8 mei 2007

(mrs. Brouwer, Van den Berg, Pannevis, Romijn en Voorhoeve)

Uitlatingen van de algemeen deken zijn in beginsel onderworpen aan gedragsrechtelijke toetsing (aldus het hof: anders in eerste aanleg). Een individuele advocaat kan zonder concreet eigen belang niet klagen over de schending van verordeningen en gedragsregels voor zover die dienen ter bescherming van een buiten die advocaat liggend (algemeen) belang. Een dergelijke klacht strandt op niet-ontvankelijkheid.

- Art. 46 Advocatenwet
- Art. 12 Verordening op de Publiciteit

Feiten

Klager is advocaat geweest en drijft thans onder eigen naam een algemeen juridisch en belastingadvieskantoor. De klacht richt zich tegen de ten tijde van de klacht fungerend algemeen deken, die in die hoedanigheid in maart 2006 aan een dagblad een interview heeft gegeven. In dat interview wordt gesproken over ‘honderd à tweehonderd “foute advocaten”’. In dat verband is klager – als enig advocaat – bij name genoemd.

Klacht

De klacht kent drie onderdelen. Deze luiden:

- 1 in het artikel in het dagblad Z van maart 2006 waarin mr. X (de algemeen deken) zich in het algemeen heeft uitgelaten over niet goed functionerende advocaten, heeft hij klager als enige in dat verband bij name genoemd;
- 2 op de website van zijn kantoor werft mr. X met zijn dekenambt cliënten, hetgeen in de visie van klager in strijd is met art. 12 van de Verordening op de Publiciteit;
- 3 mr. X weigert klager te antwoorden op de vraag of hij met de diverse dekens in den lande heeft gesproken over het voornemen 100 à 200 advocaten van het tableau te doen verwijderen.

Overwegingen raad

Met betrekking tot onderdeel 1 van de klacht, te weten dat mr. X in strijd met art. 46 Advocatenwet heeft gehandeld door in het artikel in het dagblad Z van maart 2006 klager als enige bij name te noemen in verband met zijn uitlatingen over niet goed functionerende advocaten, is de raad van oordeel dat klager niet-ontvankelijk is. Reden hiervoor is gelegen in het feit dat dit klachtonderdeel de grenzen van het tuchtrecht te buiten gaat, aangezien het optreden niet als advocaat maar als deken niet onder tuchtrechtelijke controle staat. Mr. X heeft het interview met Z gegeven in zijn hoedanigheid van algemeen deken. In de stukken, noch ter zitting, zijn feiten en omstandigheden genoemd die maken dat het handelen van mr. X in dezen

anders zou moeten worden beoordeeld. Onderdeel 1 van de klacht is dan ook niet-ontvankelijk.

Aangaande onderdeel 2 van de klacht, te weten dat mr. X op de website van zijn kantoor cliënten tracht te werven met zijn dekenambt, stelt de raad zich op het standpunt dat klager geen belang heeft bij dit klachtonderdeel. Art. 12 Verordening op de Publiciteit heeft een tweeledig doel. Het eerste doel is het vermijden dat bij het publiek de indruk ontstaat dat een advocaat extra invloed heeft bij rechterlijke instanties. Daarnaast beoogt het verbod om functies binnen de Orde in reclame te vermelden, te vermijden dat dergelijke functies wegens oneigenlijke motieven worden nagestreefd. Klachtonderdeel 2 heeft betrekking op het tweede doel van art. 12. Door klager zijn echter geen argumenten aangevoerd om te kunnen vaststellen in welk opzicht hij belang heeft bij dit klachtonderdeel. Daarnaast maakt het feit dat klager inmiddels geen advocaat meer is, dat klager geen belang (meer) heeft bij dit klachtonderdeel. Onderdeel 2 van de klacht is dan ook ongegrond.

Met betrekking tot onderdeel 3 van de klacht, te weten dat mr. X weigert klager te antwoorden op de vraag of hij met de diverse dekens in den lande heeft gesproken over het voornemen 100 à 200 advocaten van het tableau te doen verwijderen, is de raad wederom van oordeel dat klager geen belang heeft. Mr. X heeft aangegeven dat tijdens het overleg met de lokale dekens individuele zaken niet worden besproken, hetgeen door klager niet is betwist. Het voorgaande leidt ertoe dat onderdeel 3 van de klacht ongegrond is.

Beslissing

De raad verklaart klachtonderdeel 1 niet-ontvankelijk en verklaart klachtonderdelen 2 en 3 ongegrond.

Hoger beroep

In beroep gaat het hof uit van de omschrijving van de drie klachtonderdelen in eerste aanleg en ook van de in eerste aanleg vastgestelde feiten.

Overwegingen hof

Met betrekking tot klachtonderdeel 1 wordt overwogen dat klager wel in dit onderdeel van zijn klacht kan worden ontvangen. Volgens art. 46 Advocatenwet is immers (ook) aan tuchterspraak onderworpen ‘enig handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt’. Daarvan zal in het algemeen sprake zijn indien een advocaat die in een andere hoedanigheid optreedt, zoals in dit geval die van algemeen deken, zich daarbij zodanig gedraagt dat daardoor het vertrouwen in de advocatuur wordt geschaad.

Naar het oordeel van het hof is daarvan in dit geval, waarin overigens als vaststaand moet worden aangenomen dat mr. X de naam van klager in het interview niet heeft genoemd, geen sprake. Dit onderdeel van de klacht is daarom ongegrond.

Met betrekking tot klachtonderdeel 2 luidt de grief van klager dat ten onrechte is overwogen dat hij geen belang meer heeft bij zijn klacht aangezien hij geen advocaat meer is.

Volgens klager miskent de raad daarmee dat art. 12 Verordening op de publiciteit blijkens de toelichting niet is geschreven als branchebeschermende maatregel ten behoeve van advocaten die zich niet op een gewichtige functie kunnen beroepen, maar als maatregel ter bescherming van het publiek. Klager stelt dat hij met zijn schrapping van het tableau deel is gaan uitmaken van het publiek en daarmee belanghebbende is geworden. Voorts stelt klager dat hij, voor zover art. 12 van de genoemde verordening al (mede) het karakter van branchebeschermingsmaatregel zou dragen, eveneens op de markt van de juridische dienstverlening werkzaam is en als zodanig evenzeer te lijden heeft van advocaten die door het vermelden van functies bij rechtbank en orde een bijzondere mate van invloed bij de rechterlijke autoriteiten weten te suggereren.

Het hof overweegt dat het in de Advocatenwet voorziene recht om een klacht in te dienen tegen een advocaat niet aan eenieder toekomt, doch slechts aan diegene die door het handelen of nalaten waarover wordt geklaagd rechtstreeks in zijn belang is of kan worden getroffen. Voor zover in het algemeen belang een tuchtrechtelijke procedure is vereist, wordt het klachtrecht uitgeoefend door de deken.

Art. 12 van de (per 1 april 2008 ingetrokken) Verordening op de Publiciteit beoogde blijkens de toelichting op dit artikel te vermijden dat bij het publiek de indruk zou ontstaan dat een advocaat extra invloed zou hebben bij rechterlijke instanties. Het verbod om functies binnen de Orde in reclame te vermelden, beoogde te vermijden dat dergelijke functies wegens oneigenlijke motieven zouden worden nagestreefd.

Met betrekking tot de overtreding van dit in het algemeen belang gegeven voorschrift heeft klager niet (voldoende gemotiveerd) gesteld in welk belang dat voormelde bepaling beoogt te beschermen hij rechtstreeks is of kan worden getroffen. Dat is ook niet gebleken.

Het hof zal daarom klager in dit klachtonderdeel (anders dan de raad die het ongegrond heeft verklaard) niet-ontvankelijk verklaren.

Ad klachtonderdeel 3

Het onderzoek in hoger beroep heeft niet geleid tot andere beschouwingen en gevolgtrekkingen dan die vervat in de beslissing van de raad, waarmee het hof zich verenigt.

Beslissing

Het hof vernietigt de beslissing van de raad voor zover betreffende klachtonderdeel 1 en klachtonderdeel 2; en, opnieuw rechtdoende:

- verklaart klachtonderdeel 1 ongegrond,
- verklaart klager niet-ontvankelijk in klachtonderdeel 2,
- bekrachtigt de beslissing voor het overige.

Afgifte telefoonnotities aan cliënt niet nodig

Raad van Discipline Amsterdam 14 januari 2008
 (mrs. Van Bennekom, Goppel, Karskens, Pannevis en Voorhoeve)

Door een advocaat gemaakte telefoonnotities zijn in beginsel zozeer met de persoon van de advocaat verbonden, dat zij daarom niet aan de cliënt ter beschikking hoeven te worden gesteld. Uiteraard is de advocaat gehouden zijn cliënt te informeren over de inhoud van in diens zaak gevoerde telefoonsprekken.

- Art. 46 Advocatenwet (1 De zorg voor de cliënt; 1.4.3 Andere tekortkomingen)

Feiten

Mr. X heeft klager bijgestaan in een echtscheidingszaak. Mr. X heeft de rechtsbijstand aan klager medio 2003 beëindigd. In verband met een zitting in hoger beroep heeft klager mr. X bij e-mail van 7 november 2006 verzocht om afgifte van het dossier en de telefoonnotities aan zijn opvolgend advocaat. Mr. X heeft bij e-mail van 8 november 2006 gereageerd met de mededeling dat hij die dag telefonisch contact had gehad met de opvolgend advocaat en dat deze een en ander met klager zou opnemen. Bij e-mail van 9 november 2006 aan mr. X heeft klager hem geschreven dat hij van zijn opvolgend advocaat heeft begrepen dat mr. X zou hebben geweigerd het dossier over te dragen. In dezelfde e-mail heeft klager mr. X een termijn van 48 uur gesteld om het dossier alsnog in zijn geheel aan klager (of aan zijn advocaat) over te dragen. Mr. X heeft daarop gereageerd met de mededeling dat de opvolgend advocaat hem had verzekerd het dossier niet nodig te hebben, omdat hij over alle van belang zijnde stukken beschikte. Mr. X heeft op grond daarvan aangege-

ven geen redenen te zien om het dossier af te geven. Na indiening van de onderhavige klacht tegen mr. X heeft de waarnemend deken partijen uitgenodigd voor een bemiddelingsgesprek. Het bemiddelingsgesprek heeft plaatsgevonden op 15 december 2006, maar heeft niet geleid tot een oplossing van de kwestie. Vervolgens heeft klager de waarnemend deken gevraagd om de zaak aan de raad voor te leggen.

Klacht

De klacht houdt zakelijk weergegeven in dat mr. X:

- a het onder hem berustende dossier niet wenst af te geven;
- b de zich in dat dossier bevindende telefoonnotities niet wenst af te geven.

Door aldus te handelen c.q. na te laten heeft mr. X volgens klager de norm vastgelegd in art. 46 Advocatenwet overschreden.

Overwegingen

De klachten lenen zich voor gezamenlijke bespreking. Mr. X stelt dat klager over alle dossierstukken beschikt, zodat afgifte van het dossier niet nodig is. Hoewel klager betwist dat hij over alle stukken beschikt, heeft de raad geen aanleiding om te veronderstellen dat mr. X de (belangrijkste) dossierstukken niet in kopie heeft doorgestuurd. Dit geldt te minder [meer?, bew.], nu ter zitting door klager is benadrukt dat het hem vooral te doen is om de telefoonnotities van mr. X. Klagers stelling dat zijn huidige advocaat het dossier nodig heeft, heeft hij niet – bijvoorbeeld met een schriftelijke verklaring van deze advocaat – kunnen staven, hetgeen naar het oordeel van de raad op klagers weg had gelegen.

Door klager is voorts onvoldoende weersproken de stelling van mr. X dat de zakelijke inhoud van de telefoonnotities in de correspondentie met klager is verwerkt. Klager heeft dan ook geen belang bij het verkrijgen van (kopieën van) deze telefoonnotities. In dit verband is van belang dat de raad – met mr.

X – van oordeel is dat door een advocaat gemaakte telefoonnotities in beginsel zozeer met de persoon van de advocaat zijn verbonden, dat zij daarom niet aan de cliënt ter beschikking hoeven te worden gesteld. Uiteraard is de advocaat gehouden zijn cliënt te informeren over de inhoud van in diens zaak gevoerde telefoongesprekken. Daartoe is echter in beginsel niet noodzakelijk dat ook (kopieën van) telefoonnotities worden verstrekt. Van omstandigheden die een uitzondering op dit uitgangspunt rechtvaardigen is niet gebleken. De klacht is dan ook ongegrond.

Beslissing

Verklaart de klacht in al haar onderdelen ongegrond.

Overlegging confraternele correspondentie

Hof van Discipline 11 februari 2008, nr. 4949

(mrs. Zwitser-Schouten, Beker, Heidinga, De Jong Schouwenburg en Meulemans)

Raad van Discipline Amsterdam 18 juni 2007

(mrs. Brouwer, Doeleman, Roodveldt, Van Voorst tot Voorst en Westhoff)

De cliënt heeft een eigen belang bij een klacht over het (te) kort voor een zitting indienen van stukken door de advocaat van zijn wederpartij. Overlegging van confraternele correspondentie zonder voorafgaand overleg met de advocaat van de wederpartij danwel na advies van de deken. Grievend taalgebruik.

- Art. 46 Advocatenwet (3 Wat een behoorlijk advocaat betaamt tegenover de wederpartij; 3.3.1 Grievende uitlatingen; 5.1 Regels die betrekking hebben op de juridische strijd)
- Gedragsregels 12, 14, 17, 30 en 31

Feiten

In 2000 is een echtscheidingsprocedure op gang gekomen tussen klaagster en

haar toenmalige echtgenoot (verder: de man), die werd bijgestaan door mr. X. Ook klaagster had een advocaat. Hoewel partijen het – na een mediationstraject – op 17 april 2002 eens waren geworden over de gevolgen van de echtscheiding, is er later toch een geschil ontstaan over de door de man te betalen kinderalimentatie. De mondelinge behandeling van de alimentatiezaak voor de rechtbank heeft plaatsgevonden op 29 september 2004. Voorafgaand aan die zitting heeft mr. X op 16 september 2004 een aantal producties aan de rechtbank toegestuurd met gelijktijdige toezending aan de advocaat van klaagster van kopieën van die producties. Voor de mondelinge behandeling ter zitting van het gerechtshof op 26 mei 2004 heeft mr. X eveneens producties in het geding gebracht bij brief d.d. 13 mei 2004 met gelijktijdige toezending van kopieën aan de advocaat van klaagster.

Bij de brief van 13 mei 2003 heeft mr. X confraternele correspondentie overgelegd. In die correspondentie gaat het om (mislukte) schikkingsonderhandelingen. Tevoren had mr. X aan de advocaat van klaagster geen toestemming verzocht deze correspondentie over te leggen. Evenmin heeft mr. X daaromtrent het advies van de deken ingewonnen. Ter zitting van het gerechtshof van 26 mei 2004 heeft mr. X zich bediend van een pleitnota, waarin onder meer het volgende wordt gesteld: ‘De vrouw heeft bijna iedereen die betrokken is geweest bij haar echtscheiding (mediator, bij de deken en bij de vFAS, twee advocaten, Ombudsman, SVB, werkgever van de man, tot in vijf instanties een deurwaarder) in een klachtprocedure betrokken. Het gevaar bestaat dat uw hof mocht denken dat de vrouw inderdaad niet compos mentis was toen zij het convenant ondertekende, doch de wijze waarop de vrouw haar klachten aankleedt en formuleert, bewijst dat zij over een goed stel hersens beschikt, zij het dat haar handelen in de optiek van de man pathologisch is.’

Klacht

De klacht houdt zakelijk weergegeven in dat mr. X:

- a zowel bij de behandeling bij de rechtbank als bij het gerechtshof op het laatste moment stukken in het geding heeft gebracht zodat daarop door de advocaat van klaagster niet meer schriftelijk kon worden gereageerd;
- b confraternele correspondentie en/of schikkingsonderhandelingen in het geding heeft gebracht zonder daarvoor vooraf overleg met de advocaat van klaagster te voeren en zonder advies aan de deken te vragen;
- c zich ten onrechte erop heeft beroepen dat zij niet wist dat vooraf overleg nodig was en dat de deken haar waarschijnlijk wel toestemming had gegeven;
- d klaagster ter zitting bij het gerechtshof namens haar cliënt heeft uitgemaakt voor ‘pathologisch’ en haar heeft afgeschilderd als een notoire klaagster;
- e willens en wetens heeft gepoogd de rechter te misleiden door in haar processtukken onwaarheden als waar te presenteren;
- f heeft gepoogd de mediator op het verkeerde been te zetten door te suggereren dat er al voor de mediation sprake was van een circulerend concept-conventant.

Overwegingen raad

Met de klachtonderdelen a t/m c beklagt klaagster zich over overtreding door mr. X van de voor advocaten geldende gedragsregels. De advocaat van klaagster heeft zich over overtreding van de gedragsregels indertijd niet beklagd. De Advocatenwet heeft niet een klachtrecht in het leven geroepen voor eenieder, doch slechts voor degene die door een handelen of nalaten van een advocaat in zijn of haar belangen getroffen is. Klaagster heeft geen eigen belang gesteld, noch is gebleken dat enig belang van klaagster is geschaad. Klaagster moet aldus geacht worden de klacht naar voren te hebben gebracht in het algemeen belang. Voor zover in het algemeen belang een tuchtrechtelijke toetsing is vereist, is het klachtrecht echter voorbehouden aan de deken. Klaagster is in deze klachtonderdelen mitsdien niet-ontvankelijk.

Een advocaat geniet een grote mate van vrijheid om de belangen van zijn cliënt te behartigen op een wijze die hem in overleg met die cliënt goeddunkt. De tuchtrechter dient niet ter beknotting van die vrijheid. Bedoelde vrijheid vindt echter haar begrenzing onder meer hierin dat de advocaat bij de behartiging van de belangen van zijn cliënt zich niet onnodig grievend mag uitlaten over de wederpartij van zijn cliënt. Evenmin mag de advocaat feitelijke mededelingen doen, waarvan hij de onwaarheid kent of redelijkerwijs kan kennen. De raad zal de klacht toetsen aan deze maatstaf.

Mr. X heeft gesteld dat hij, door te verwijzen naar de klachten die door klaagster waren ingediend, wilde aantonen dat klaagster wel degelijk 'compositus' was en er dus geen reden was om terug te komen op het ondertekende convenant. Uit de stukken blijkt ten minste van één andere klacht ingediend door klaagster, zodat niet kan worden gezegd dat mr. X zich heeft schuldig gemaakt aan het doen van onjuiste mededelingen. Evenmin valt in te zien dat deze informatie onnodig grievend was. Hetzelfde geldt voor de ter zitting bij het gerechtshof gedane uitlating dat klaagster in de optiek van de man pathologisch is, nu mr. X hierbij uitdrukkelijk het standpunt van zijn cliënt heeft weergegeven. Naar het oordeel van de raad is mr. X derhalve binnen de grenzen van de hiervoor genoemde maatstaf gebleven. Klachtonderdeel d is derhalve ongegrond.

Klaagster is het niet eens met de inhoud van de stukken, brieven en stellingen van mr. X. In deze stukken geeft mr. X het standpunt van zijn cliënt weer, dat uiteraard ingaat tegen dat van klaagster. Dit betreft dus de inhoud van het geschil tussen haar en de wederpartij. De beoordeling daarvan dient te geschieden door de civiele rechter en niet door de tuchtrechter. Uit de stukken en uit hetgeen ter zitting naar voren is gebracht, is niet gebleken dat mr. X zich schuldig heeft gemaakt aan het doen van onjuiste mededelingen. Klachtonderdeel e is mitsdien ongegrond.

Evenmin is uit de stukken of uit hetgeen ter zitting naar voren is gebracht,

gebleken dat mr. X op enigerlei wijze zou hebben geprobeerd de mediator te beïnvloeden.

Klachtonderdeel f is derhalve ongegrond.

Beslissing raad

Verklaart klaagster in de klachtonderdelen a t/m c niet-ontvankelijk en de klachtonderdelen d t/m f ongegrond.

Overwegingen hof

Met betrekking tot klachtonderdeel a heeft de raad naar het oordeel van het hof ten onrechte overwogen dat klaagster bij dit onderdeel geen eigen belang heeft en daarom in dit onderdeel niet-ontvankelijk is verklaard. Dat eigen belang heeft zij wel en dat heeft zij, anders dan de raad heeft geoordeeld, ook gesteld. Klaagster heeft immers gesteld dat te haren detrimente mr. X zó kort voor de zittingen van de rechtbank en het gerechtshof stukken in het geding heeft gebracht dat haar eigen advocaat daarop niet meer tijdig (schriftelijk) heeft kunnen reageren. Bij de mogelijkheid om te reageren door haar advocaat had klaagster een belang en heeft zij dus belang om te klagen over de gang van zaken.

In zoverre slaagt de grief en is klaagster ontvankelijk in dit klachtonderdeel. De door de raad niet beoordeelde vraag of klachtonderdeel a gegrond is, wordt door het hof echter in ontkennde zin beantwoord. Vast is komen te staan dat mr. X de producties aan de rechtbank en het gerechtshof heeft aangeboden onder gelijktijdige toezending daarvan aan de advocaat van klaagster op tijdstippen die pasten binnen de procesreglementen van rechtbank respectievelijk gerechtshof. Van een verwijtbare overval met die stukken, waarop klaagsters advocaat niet meer zou hebben kunnen reageren, is alleen daarom al niet gebleken.

Ook in klachtonderdeel b is het hof, anders dan de raad, van oordeel dat klaagster ontvankelijk is. Het doel van de regeling, zoals neergelegd in Gedragsregel 12, is onderling overleg tussen advocaten, onderhandelingen en het zoeken naar oplossingen buiten proces te vergemakkelijken. Die regel is

niet zozeer een zogenoemde verkeersregel tussen advocaten, maar een regel die primair het belang van hun cliënten dient.

Mr. X heeft met het uitsluitende doel de belangen van zijn cliënt te dienen, zulks ten nadele van de belangen van klaagster, confraternele correspondentie aan het gerechtshof overgelegd, uit welke correspondentie zou blijken dat klaagster zich in de onderhandelingen onredelijk had opgesteld. Klaagster heeft, zoals zij ook gesteld heeft, er belang bij dat het overleggen van deze correspondentie niet was gebeurd. Het hof acht haar dan ook ontvankelijk in klachtonderdeel b.

De door de raad niet beoordeelde vraag of klachtonderdeel b gegrond is, beantwoordt het hof in bevestigende zin. Zelfs indien het belang van de man bepaaldelijk vorderde dat mr. X de confraternele correspondentie in de procedure overlegde, had hij daarover in overleg met de advocaat van klaagster moeten treden en, als dat overleg niets zou hebben opgeleverd, advies aan de deken hebben moeten vragen. Eén en ander heeft hij niet gedaan; dit is hem te verwijten.

Klachtonderdeel c heeft, gezien klachtonderdeel b en de beoordeling daarvan door het hof, geen zelfstandige betekenis. In dit klachtonderdeel is klaagster wel ontvankelijk (zie voorgaande overwegingen), maar het onderdeel is ongegrond.

Het onderzoek in hoger beroep heeft geen nieuw licht op de klachtonderdelen d, e en f geworpen. Het hof verenigt zich met de beslissing van de raad en de motivering daarvan.

Nu alsnog klachtonderdeel b gegrond is verklaard, dient het hof aan mr. X een maatregel op te leggen. Die maatregel wordt een enkele waarschuwing.

Beslissing hof

Vernietigt de beslissing van de raad en verklaart klaagster in onderdelen a, b en c van haar klacht alsnog ontvankelijk; verklaart klachtonderdelen a en c ongegrond en klachtonderdeel b gegrond; legt aan mr. X de maatregel op van enkele waarschuwing; bekrachtigt de beslissing van de raad voor het overige.